

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

**Analýza dopadů Společné zemědělské politiky na hospodaření
zemědělských podniků**

TEZE DIPMOMOVÉ PRÁCE

1. Souhrn

Tato diplomová práce s názvem „Analýza dopadů Společné zemědělské politiky na hospodaření zemědělských podniků“ se zabývá dopady a účinky dotací ve společnosti Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník. V teoretické části práce byla provedena literární rešerše autorů zabývajících se tématem dopadů a účinků dotací, jejímž cílem bylo vytvoření kritického přehledu současných znalostí o vlivech Společné zemědělské politiky na zemědělské podniky. Dále byla provedena charakteristika dotační politiky v ČR s rozdělením na období před vstupem do EU a po vstupu. Cílem praktické části této práce bylo analyzovat vliv dotací na hospodářské výsledky, rentabilitu, na hospodářské výsledky rostlinné a živočišné výroby a jejich rentabilitu a na získání bankovních úvěrů od komerčních bank výše uvedených společností. Výsledky této diplomové práce korespondují se současně nastavenou Společnou zemědělskou politikou, která podporuje zejména méně intenzivní formy zemědělské výroby a mimoprodukční funkce zemědělství.

Klíčová slova: dotace, Společná zemědělská politika, rostlinná výroba, živočišná výroba, hospodářské výsledky, rentabilita, zemědělství

2. Úvod

Od vstupu České republiky do Evropské unie získávají dotace a dotační politika na významu, neboť vedle národních dotačních zdrojů vstupují do hry i evropské zdroje, které co do rozsahu převyšují ty národní. Vstup do Evropské unie znamenal na jedné straně nové příležitosti v podobě většího trhu, na druhé straně nabyla na důležitosti regulace zemědělského trhu vyplývající ze Společné zemědělské politiky. Dotace se stávají významným zdrojem příjmu zemědělských podniků, který jako jeden z hlavních faktorů má vliv na jejich konkurenceschopnost.

Zemědělství má ve srovnání s jinými odvětvími určitá specifika jako jsou biologické procesy ve výrobě, plošný charakter výroby, sezónní charakter výroby, vliv přírodních činitelů na průběh a výsledky výroby. Zemědělská prvovýroba a zpracovatelský průmysl tvoří zemědělsko – potravinářský komplex, který je důležitý pro zajištění potravinové soběstačnosti. Vzhledem k těmto specifickým je tedy zemědělství předmětem velké podpory.

V České republice neexistuje mnoho prací zabývajících se dopady dotací na zemědělské podniky. Převážná část dostupných studií jsou zahraniční studie vyhodnocující zahraniční podniky a dopady dotací na jejich hospodaření, které je v přímém porovnání v mnohém rozdílné od českého. Domnívám se, že tuto práci ocení především český zemědělec, neboť tato práce vyhodnocuje dopady dotací na dvou českých podnicích. Nehledě k tomu, že je jen několik průzkumů vztahujícím se k českým zemědělským podnikům, tato práce doplňuje tyto průzkumy a přispívá svým průzkumem zkoumající výše uvedené efekty dotací na konkrétní české zemědělské podniky.

3. Cíl práce a metodika

Hlavním cílem této diplomové práce je analyzovat a zhodnotit dopady agrární dotační politiky z hledisek:

Z hlediska čerpaných dotací na ekonomiku podniku, výsledek hospodaření a rentabilitu;

Z hlediska zvyšující závislosti zemědělských podniků na dotacích;

Z hlediska čerpaných dotací na hospodářské výsledky rostlinné a živočišné výroby a jejich rentabilitě;

Z hlediska získání bankovních úvěrů od komerčních bank.

Dílčím cílem je zjištění dalších dopadů dotační politiky na společnosti Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník. K ostatním dílčím cílům v rámci literární rešerše patří definovat dopady a účinky dotací podle výsledků nejnovějších výzkumů různých autorů, popsat financování českého zemědělství v období od roku 1989 – do roku 2004, tedy do vstupu do Evropské Unie, následně období 2004 až 2006, což odpovídá programovacímu období 2004 až 2006. Největší pozornost bude věnována období 2007 – 2013, což představuje poslední ukončené programovací období.

Práce je členěna na dvě hlavní části – teoretická a praktická. Teoretická je zpracována s využitím sekundárních dat, získaných studiem literatury, odborných studií, statistických údajů a elektronických zdrojů. Praktická část vychází z účetních výkazů zkoumaných subjektů a dalších vnitropodnikových údajů a také díky studiu dokumentů o zkoumaném ekonomickém subjektu.

Na základě teoretické části, kde byly vymezeny základní pojmy, byla charakterizována Společná zemědělská politika a byla provedena rešerše českých i zahraničních autorů zabývajících se danou problematikou, byly stanoveny hypotézy.

V následujícím kroku jsou stručně charakterizovány zvolené zemědělské podniky – Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník. Na tuto charakteristiku pak navazuje samotné šetření, které je tvořeno sběrem a analýzou interních dokumentů, poskytnutých těmito podniky. Mezi interní dokumenty lze řadit zprávy auditora pro jednotlivé roky (2000 – 2013), rozvahy, výkazy zisku a ztrát, hlavní knihy, výsledovky jednotlivých odvětví, apod.. Mezi interní zdroje lze zařadit i rozhovory s vedoucími pracovníky podniků a zaměstnanci účetních oddělení.

4. Výsledky a diskuze

Provedením analýz vlivu dotací na hospodářské výsledky ve společnostech Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník byla zjištěna ztrátovost po vstupu do EU (po odečtení dotací).

Dále byla potvrzena rostoucí závislost na dotacích ve společnostech Paseka, zemědělská a.s. a Zemědělské družstvo Jeseník, neboť získané dotace se účtují jako provozní výnosy a u obou společností má tento nežádoucí trend, započatý v roce 2004, setrvalý stav.

Pokud se týká rostlinné a živočišné výroby, tak v obou analyzovaných společnostech bylo prokázáno výrazné čerpaní dotací do rostlinné výroby, a to ve společnosti Paseka, zemědělská a.s. 91% a v družstvu Zemědělské družstvo Jeseník 88%. Vysoká podpora rostlinné výroby má za následek vysokou ztrátovost živočišné výroby. Bohužel takto nastavenou politikou je značně znevýhodněna živočišná výroba, jejich výroba není spojena se zemědělskou půdou (chov prasat). Vedení společnosti Paseka, zemědělská a.s. potvrdilo obavu z dalšího udržení živočišné výroby bez cílené podpory. Šetřením bylo prokázáno, že získané dotace přímo ovlivňují hospodářský výsledek. Z pohledu komerčních bank je dotační politika v ČR stabilizujícím faktorem v posuzování bonity klienta. Tato skutečnost má významnější roli v méně příznivých oblastech. Výsledky této diplomové práce korespondují se současně

nastavenou Společnou zemědělskou politikou, která podporuje zejména méně intenzivní formy zemědělské výroby a mimoprodukční funkce zemědělství.

5. Seznam použitých zdrojů

BARÁKOVÁ, Blanka. *Financování společné zemědělské politiky Evropské Unie se zaměřením na Českou republiku*. 1. Vydání. Technická univerzita v Liberci. 2010. 162s. ISBN- 978- 80 – 7372 – 657 – 7.

BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Záruky jako cesta přílivu kapitálu do zemědělství*. Zemědělská ekonomika. ročník 40. čísla 3 – 4. s. 255 – 260, Praha 1994.

BOUČKOVÁ, Bohuslava, HOMOLKA, Jaroslav, MALÝ, Michal, ŠKUBNA Ondřej. *Agrární a strukturální politika*. 1. Vydání. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta. 2010. 141s. ISBN – 978-80-213-2067-3.

DAUBJERG, Carsten. *Reforming the CAP: The roles of policy networks and broader institutional structures*. Esbjerg : South Jutland University Press. 1997.

DOUCHA, Tomáš. *Úvěrování v zemědělství USA*. Finance a úvěr. ročník 43. č. 5. s. 218 – 231, Praha 1993.

DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Beckova edice ekonomice. Nakladatelství C.H Beck. 2008. 343s. ISBN 8074000753, 978-80-740-0075-1.

FAJMON, Hynek. *Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie. Informační příručka europoslance Hynka Fajmona*. 2006. Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK) ve spolupráci se skupinou Evropských konzervativců a reformistů (EKR). EPP-ED.

FOJTÍKOVÁ, Lenka, LEBIEDZIK Marian. *Společné politiky EU. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2008. 179s., ISBN 978 – 80 – 7179 - 939 – 9.

GREGORY, N. MANKIW. *Zásady ekonomie*. Grada Publishing, a.s.. 1999. 763s. ISBN 8071698911. 978-80-716-9891-3.

HUBBARD, Lionel, RITSON, Christopher. *The common Agricultural Policy*. 2nd edition. Cab International: 1997. 81-94.

KEŘKOVSKÝ, Miloslav, LUŇÁČEK, Jiří. *Úvod do mikroekonomie s využitím prvků distančního studia*. Nakladatelství C.H. Beck. 2012. 1. vydání 197s. ISBN 978-80-7179-365-6.

KOUŘILOVÁ, Jindra, PŠENČÍK, Jiří, KOPTA, Daniel. *Dotace v zemědělství z hlediska komplexního pohledu a s přihlédnutím k ekologickému zemědělství*. 2009. 1. vydání ed. Brno: Academic Publishing House Cerm, Ltd., 106 p. ISBN 978-80-7204-637-9.

KRUTÍLEK, Ondřej, KUCHYŇKOVÁ, Petra, FRÍZLOVÁ, Iveta. *Monitoring evropské legislativy 2008 - 2009*, CDK (Centrum pro studium demokracie a kultury). 2009. 1. vydání 440s. ISBN 978-80-7325-186-4.